

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO – 4101-31-01/2012

P/12/128

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/128 - Wdrażanie innowacji przez szkoły wyższe i parki technologiczne.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Krzysztof Płoszewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 83430 z dnia 8 października 2012 r.
Jednostka kontrolowana	Politechnika Poznańska, dalej w skrócie „Politechnika”. Adres: Pl. Marii Skłodowskiej-Curie 5, 60-965 Poznań.
Kierownik jednostki kontrolowanej	prof. dr hab. inż. Tomasz Łodygowski, Rektor Politechniki Poznańskiej, do dnia 31 sierpnia 2012 r. prof. dr hab. inż. Adam Hamrol.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działalność Politechniki w zakresie zapewnienia efektywności wdrażania zrealizowanych projektów badawczych do gospodarki.

W ramach transferu wiedzy i technologii w okresie objętym kontrolą Politechnika zakończyła realizację 22 projektów badawczych dofinansowanych ze środków budżetowych kwotą 25.253,8 tys. zł. W tym okresie wdrożono do gospodarki 18 projektów (w tym projekty, których realizacja rozpoczęła się przed 2010 r.) finansowanych lub współfinansowanych ze środków budżetowych o wartości 27.567,2 tys. zł oraz dwóch patentów. Ponadto, w latach 2010-2012 Politechnika, na zlecenie firm zewnętrznych, wykonała 29 projektów cechujących się wdrożeniami na kwotę 5.653,7 tys. zł, 169,5 tys. USD i 36,0 tys. euro. W wyniku tych prac, pracownicy Politechniki byli współautorami 17 wynalazków opatentowanych w USA oraz trzech opatentowanych w Unii Europejskiej.

Centrum Innowacji, Rozwoju i Transferu Technologii Politechniki, nazywane dalej „CIRITT”, wspierało wskazane działania m.in. poprzez prowadzenie bazy danych realizowanych prac naukowych dla celów komercjalizacji i promowania ich wyników wśród przedsiębiorców (wystawy, usługi brokerskie), a także poprzez prowadzenie szkoleń informujących o metodach wdrażania innowacji. Wspierano spółki pracowników naukowych, niemających powiązania kapitałowego z uczelnią (spółki spin-off), których celem była komercjalizacja wyników badań.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na: niedostosowaniu regulaminu ochrony i korzystania z własności intelektualnej w Politechnice do wymogów art. 86c znowelizowanej ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym²,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2012 r., poz. 572, ze zm.

przygotowaniu rocznych sprawozdań finansowych przez CIRiTT niezgodnie z obowiązującymi zasadami określonymi w regulaminie gospodarki finansowej Politechniki oraz regulaminem CIRiTT, a także na niezaktualizowaniu regulaminu organizacyjnego CIRiTT.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykorzystanie wyników badań naukowych dla poprawy innowacyjności polskiego przemysłu i gospodarki.

Opis stanu
faktycznego

1.1. Warunki organizacyjne dla transferu technologii.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 3 i 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym do podstawowych zadań uczelni należy prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, świadczenie usług badawczych oraz upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki, kultury narodowej i techniki.

W Statucie Politechniki w rozdziale „Organizacja Uczelni” ustalono m.in., że funkcjonujące w ramach wydziałów instytuty (instytuty mogą być także jednostką międzywydziałową lub międzyuczelnianą) mogą prowadzić także działalność wdrożeniową, natomiast w ramach katedr, będących jednostkami wydziałowymi mogą istnieć jednostki usługowe (§ 45 i 46). Dla lepszego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego oraz transferu wyników prac naukowych do gospodarki, w uczelni może być utworzone centrum transferu technologii w formie jednostki ogólnouczelnianej, która działa na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez Senat Politechniki lub spółki handlowej albo fundacji. W omawianym Statucie ustalono, że Rektor za zgodą Senatu może utworzyć spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółkę akcyjną w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych. W zarządzeniu nr 2 Rektora Politechniki z dnia 22 stycznia 2010 r. w sprawie upoważnień, kontroli i odpowiedzialności w zakresie podejmowania zobowiązań finansowych ustalono m.in., że upoważnienia do zobowiązań finansowych posiadają dziekani w zakresie działalności badawczo-rozwojowej oraz usługowej z dyrektorami instytutów i katedr, natomiast dyrektorzy instytutów i katedr byli upoważnieni m.in. do zawierania umów w zakresie działalności badawczo-rozwojowej oraz usługowej.

W obowiązującym w okresie objętym kontrolą regulaminie organizacyjnym Politechniki Prorektorowi ds. nauki Politechniki powierzono m.in. przyjmowanie wniosków o finansowanie projektów badawczych, badań własnych, przygotowanie uczelnianych wniosków o dofinansowanie z budżetu, rozdział i bieżącą weryfikację wniosków uczelnianych wniosków na badania z dotacji budżetowej, rozpowszechnianie informacji na temat możliwości udziału w programach unijnych i międzynarodowych, pomoc w obsłudze projektów (sprawy administracyjne i finansowe), pomoc przy sporządzaniu wniosków i wyszukiwaniu partnerów z zakresu tematyki Programów Ramowych oraz nadzór nad działalnością CIRiTT. W omawianym regulaminie ustalono, że w ramach transferu wiedzy i technologii, do zakresu czynności CIRiTT należało m.in. poszukiwanie opracowań naukowych, technologii, innowacji i patentów zwłaszcza na Politechnice, które mogłyby stać się przedmiotem zarówno transferu jak i komercjalizacji. Zadania dotyczące przygotowania materiałów promocyjnych, prowadzenie głównej strony internetowej Politechniki, promocję na wystawach, targach oraz pokazach powierzono Prorektorowi ds. ogólnych.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W powyższym zakresie w latach 2010 i 2011 ani CIRiTT, ani żadna komórka organizacyjna Politechniki nie dysponowały pełną bazą wdrażanych projektów badawczych oraz wiedzą nt. całokształtu spraw z zakresu wynalazczości, ochrony patentowej i wdrożeń. Dane dotyczące aktualnych projektów badawczych zostały zebrane w bazie CIRiTT w roku 2012. Pan prof. dr hab. inż. Jan Żurek, Prorektor ds. współpracy z gospodarką wyjaśnił, że *wraz z rozwojem CIRiTT planowane jest stopniowe zwiększanie centralizacji działań związanych z komercjalizacją wyników badań. Obecnie, ze względów organizacyjnych, kompetentny nadzór nad ogółem działań wdrożeniowych Uczelni przez CIRiTT jest trudny do zrealizowania. Nowe władze Uczelni podjęły działania zmierzające do utworzenia centralnej bazy danych w CIRiTT pozwalającej monitorować wszystkie wdrożenia innowacyjnych rozwiązań projektów badawczych Politechniki Poznańskiej do gospodarki.*

(dowód: akta kontroli str. 7-16, 26-34, 58-59, 173-176)

W obowiązującym od dnia 1 października 2012 r. zarządzeniu nr 36 Rektora Politechniki ustalono, że do zakresu obowiązków odpowiedzialności Prorektora ds. współpracy z gospodarką należą obowiązki wynikające z nadzoru nad całokształtem zadań wynikających z działalności promocyjnej, komercjalizacji opracowań naukowych oraz ochrony własności intelektualnej efektów działalności pracowników i studentów Politechniki, współpraca z przedsiębiorstwami przemysłowymi oraz nadzór nad pracą CIRiTT. Zgodnie z komunikatem Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych³, jednym ze standardów kontroli zarządczej, wpływającym na jej jakość jest dostosowanie do aktualnych celów i zadań struktury organizacyjnej jednostki oraz określenie w sposób przejrzysty i spójny zakresu zadań, uprawnień i odpowiedzialności.

(dowód: akta kontroli str. 201-210)

1.2. Organizacja Centrum Innowacji, Rozwoju i Transferu Technologii – CIRiTT.

Opis stanu
faktycznego

Senat Akademicki Politechniki w uchwale nr 63 z dnia 28 października 2009 r. wyraził zgodę na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym na powołanie CIRiTT jako jednostki ogólnouczelnianej i uchwałą nr 64 z dnia 28 października 2009 r. zatwierdził *Regulamin Centrum Innowacji, Rozwoju i Transferu Technologii Politechniki Poznańskiej*, nazywany dalej „regulaminem CIRiTT”. Według omawianego regulaminu zadaniem CIRiTT było prowadzenie działań wspomagających wykorzystanie zasobów intelektualnych i badawczych Politechniki, zwłaszcza w pozyskiwaniu środków na działalność naukową i badawczo-rozwojową oraz transferu do gospodarki wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

W regulaminie CIRiTT ustalono, że jest ono jednostką ogólnouczelnianą Politechniki, prowadzącą działalność usługową, doradczą, informacyjną, szkoleniową i promocyjną, m.in. w zakresie ochrony własności intelektualnej, transferu technologii, przedsiębiorczości, stymulowania innowacyjności oraz przygotowania i wspierania realizacji projektów, finansowanych lub współfinansowanych z zewnętrznych źródeł w tym funduszy krajowych, unijnych oraz strukturalnych. CIRiTT, według wspomnianego regulaminu, realizuje zadania zlecone przez kierownictwo Politechniki, a także przez jej jednostki organizacyjne oraz może świadczyć usługi dla podmiotów zewnętrznych.

³ Dz. Urz. MF. Nr 15, poz. 84.

W regulaminie CIRiTT określono zakres działania, który w szczególności obejmuje:

- transfer wiedzy i technologii, m.in. poszukiwanie opracowań naukowych, technologii, innowacji i patentów zwłaszcza w Politechnice, które mogłyby się stać przedmiotem transferu oraz komercjalizacji; pomoc w przeprowadzeniu transferu wiedzy i technologii w tym audyty technologiczne, certyfikaty, świadectwa zgodności; monitorowanie i ocena potencjału technologicznego oraz potrzeb przedsiębiorstw w powyższym zakresie; tworzenie sieci powiązań z organizacjami w omawianym zakresie; współpracę z inkubatorami i parkami naukowymi, technologicznymi, przemysłowymi; konsulting organizacyjny i techniczny, przygotowanie i wspomaganie wdrażania nowych technologii i innowacji w przedsiębiorstwach;
- ochronę własności intelektualnej oraz patentowej, m.in. poprzez współpracę z rzecznikiem patentowym Politechniki, prowadzenie szkoleń dla pracowników i studentów w sprawach związanych z komercjalizacją opracowań naukowych oraz ochroną własności intelektualnej; działania dotyczące komercjalizacji opracowań naukowych oraz ochrony własności intelektualnej efektów działalności pracowników i studentów;
- rozwój przedsiębiorczości akademickiej, poprzez współpracę z inkubatorami przedsiębiorczości akademickiej Politechniki; prowadzenie działalności informacyjnej, doradczej i szkoleniowej, skierowanej do pracowników i studentów z zakresu przedsiębiorczości akademickiej;
- promowanie funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych zewnętrznych środków krajowych i zagranicznych, poprzez m.in. propagowanie działalności informacyjnej, doradczej i szkoleniowej w zakresie pozyskiwania tych środków; inicjowanie projektów finansowych z ww. funduszy; wspomaganie przygotowania wniosków projektowych; obsługę projektów w zakresie administracyjnym, prawnym oraz we współpracy z Kwesturą Politechniki w zakresie finansowym;
- prace informacyjne i administracyjne, m.in. poprzez współdziałanie z zespołami i jednostkami badawczymi Politechniki;

W regulaminie CIRiTT ustalono, że jego dyrektor podlega bezpośrednio Prorektorowi ds. nauki, przed którym odpowiada on za realizację powierzonych zadań. Do obowiązków dyrektora CIRiTT należy m.in. składanie sprawozdań z działalności Prorektorowi ds. nauki, przygotowanie i przedkładanie Prorektorowi ds. nauki rocznych planów pracy oraz planu i wykonania rocznego budżetu, koordynowanie współpracy z innymi jednostkami Politechniki, powoływanie w porozumieniu z Prorektorem ds. nauki, zespołów zadaniowych i projektowych działających w ramach CIRiTT.

W regulaminie ustalono, że CIRiTT jest jednostką samofinansującą się. Źródła przychodów stanowią m.in. krajowe i zagraniczne dotacje celowe, środki pozyskiwane przez CIRiTT na realizację własnych projektów w ramach funduszy unijnych i pozabudżetowych, przychody z prowadzonych usług w zakresie szkolenia, kształcenia ustawicznego, konsultingu i audytów technologicznych, wpływy za opracowanie wniosków o dofinansowanie projektów oraz za ich obsługę administracyjną, prawną i finansową. Przychody te muszą pokrywać wszystkie koszty bezpośrednie ponoszone przez CIRiTT oraz narzut od tych kosztów. Regulamin CIRiTT dopuszczał, że w okresie początkowym, nie dłuższym niż jeden rok, działalność CIRiTT może być dofinansowana ze środków z rezerwy Rektora.

Organem opiniotwórczym dla CIRiTT, według regulaminu tej jednostki, jest Rada Naukowa Centrum, w skład której wchodzi Prorektor ds. nauki, po jednym

przedstawicieli z poszczególnych wydziałów Politechniki oraz po jednym przedstawicieli z Samorządu Doktorantów i Samorządu Studentów. Członków Rady Naukowej Centrum powołuje Rektor Politechniki. Według regulaminu CIRiTT przewodniczącym Rady Naukowej Centrum jest Prorektor ds. nauki, a przedstawiciele poszczególnych wydziałów i samorządów zgłaszają pisemnie Dziekani i przewodniczący samorządów. Do zadań Rady Naukowej Centrum należy m.in. wytyczanie i opiniowanie kierunków działalności oraz opiniowanie strategicznych projektów planowanych do realizacji, a także opiniowanie planu rzeczowo-finansowego i wykonania budżetu. Posiedzenia Rady Naukowej Centrum zwołuje przewodniczący co najmniej dwa razy w roku, przy czym w posiedzeniu uczestniczy Dyrektor CIRiTT (z głosem doradczym).

CIRiTT zobowiązano do współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi Politechniki, m.in. z Akademickim Centrum Przedsiębiorczości, do którego zadań należało np. udzielanie pomocy w podejmowaniu, organizowaniu i prowadzenie działalności gospodarczej, prowadzenie doradztwa (konsulting) ekonomicznego i prawnego, udzielanie wsparcia w pozyskiwaniu funduszy na finansowanie przedsięwzięć beneficjenta (sponsory, dotacje, subwencje).

W okresie objętym kontrolą obsada etatowa CIRiTT wynosiła od 9 do 13 etatów.

(dowód: akta kontroli str. 18-24, 58-59)

Od 1 października 2011 r., na mocy art. 86a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, uczelnia, w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych może utworzyć spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółkę akcyjną, do której zadań należy w szczególności obejmowanie udziałów w spółkach kapitałowych lub tworzenie spółek kapitałowych, które powstają w celu wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych prowadzonych w uczelni.

Do listopada 2012 r. Politechnika nie utworzyła takiej spółki. Pani prof. hab. Inż. Aleksandra Rakowska, Prorektor ds. nauki Politechniki (w okresie objętym kontrolą) wyjaśniła, że *starania takie czynione są od wielu miesięcy. Jednakże już od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy — Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw, konsultowaliśmy się z wieloma krajowymi środowiskami mającymi za zadanie transfer technologii na drodze nauka-gospodarka w sprawie interpretacji wykładni prawnej zawartej w tej ustawie. Chodzi tutaj o zapis mówiący o tym iż "spółkę celową tworzy rektor..." (art.86 a), który budzi wątpliwości czy jest to tylko jedyna czy jedna z możliwych form komercjalizacji. Wątpliwości środowiska akademickiego budzi także problem: jakie będą wymierne korzyści dla Uczelni w wyniku stworzenia takiej spółki do celów komercjalizacji wyników badań. Dyskusja ta trwa nadal, a mimo to rozpoczęto działania do utworzenia z CIRiTT-u takiej spółki. Od wielu miesięcy prowadzono prace nad opracowaniem podstaw prawnych do utworzenia takiej spółki. Prace prowadzone są wspólnie przez CIRiTT, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Politechniki Poznańskiej oraz radców prawnych PP. W czerwcu bieżącego roku dopracowano wzór umowy spółki celowej, który miał zostać przedłożony Senatowi PP do zaopiniowania. Kierownictwo Uczelni zdecydowało jednak, że ze względu na zmianę władz Uczelni, wynikającą z zakończenia dwuletniej kadencji (zarówno przez Rektora, jak i dwóch prorektorów) sfinalizowanie tych prac zostało czasowo odłożone.*

(dowód: akta kontroli str. 4, 18-23)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Politechnika do listopada 2012 r. nie skorzystała z możliwości utworzenia spółki w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, do której zadań należałoby w szczególności obejmowanie udziałów w spółkach kapitałowych

lub tworzenie takich spółek w celu wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych prowadzonych w Politechnice.

1.3. Zdefiniowane projekty badawcze przewidziane do komercjalizacji. Prowadzone postępowania patentowe.

Opis stanu faktycznego

Politechnika wnioskowała o otrzymanie środków finansowych na finansowanie projektów rozwojowych, celowych i zamawianych. Politechnika przeznaczyła do komercjalizacji wyniki projektów badawczych zgłoszonych przez pracowników w oparciu o ustalone zarządzeniem Rektora z dnia 30 kwietnia 2010 r. prawa i obowiązki twórców prac intelektualnych, praw i obowiązków Politechniki w tym zakresie, oraz zasad korzystania z tych dóbr (punkt 1.5 wystąpienia pokontrolnego).

Politechnika realizowała w latach 2010, 2011 i 2012 (do 30 września):

- projekty międzynarodowe finansowane ze środków Komisji Europejskiej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Narodowego Centrum Nauki oraz Ośrodka Przetwarzania Informacji na kwotę 7.562.359,02 zł, w tym w 2010 r. – 17 projektów na kwotę 2.577.942,95 zł, w 2011 r. – 18 projektów na kwotę 2.802.327,40 zł i w 2012 r. (do 30 września) – 15 projektów na kwotę 2.182.088,67 zł; łączna dotacja ze środków Komisji Europejskiej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Narodowego Centrum Nauki oraz Ośrodka Przetwarzania Informacji w tym okresie czasu wyniosła 54.239.318,22 zł i obejmowała także finansowanie działalności statutowej Politechniki;
- projekty finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i ze środków krajowych budżetu państwa) na kwotę 45.195.505,38 zł, tj. w 2010 r. – 29 projektów na kwotę 16.059 735,14 zł, w 2011 r. 34 projekty na kwotę 17.885.748,58 zł i w 2012 r. (do 30 września) – 34 projekty na kwotę 11.250.021,66 zł;
- projekty finansowane tylko z krajowych programów badawczych:

Rodzaj projektu	ROK			Razem:
	2010	2011	2012 (do 30.09)	
Granty NCN*	12 823 812,32 zł (183)	14 616 762,90 zł (131)	7 802 796,18 zł (159)	35 243 371,40 zł
projekty rozwojowe	5 945 031,85 zł (23)	8 626 980,97 zł (23)	5 918 927,93 zł (20)	20 490 940,75 zł
projekty celowe	2 181 336,84 zł (30)	901 342,67 zł (24)	0,00 zł	3 082 679,51 zł
pozostałe	17 825 470,31 zł	18 625 978,26 zł	9 247 013,08 zł	45 698 461,65 zł
RAZEM:	38 775 651,32 zł	42 771 064,80 zł	22 968 737,19 zł	104 515 453,31 zł
* NCN – Narodowe Centrum Nauki w Krakowie Uwaga do tabeli: w nawiasach podano liczbę realizowanych projektów.				

W latach 2010-2012 (do 30 września 2012 r.) Politechnika zakończyła realizację 22 projektów badawczych dofinansowanych kwotą 25.253,8 tys. zł przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (w tym 16 projektów rozwojowych, 2 zamawianych i 4 celowych o wysokości dofinansowania wynoszącej odpowiednio 21.643,9 tys. zł, 603,8 tys. zł oraz 3.006,1 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 53-57, 112, 114, 167-172)

Przykładami zakończonych i wdrożonych przez Politechnikę projektów badawczych dofinansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego („MNIŚW”)

oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju („NCBiR”), w latach 2010-2012, są projekty:

- „Robotyzacja prac tapicerskich elementów foteli środków komunikacji masowej” (projekt celowy realizowany w okresie od października 2008 r. do października 2010 r. o łącznej wartości 1.820,0 tys. zł, dofinansowany przez MNiSW),
- „Wdrożenie bezstykowych metod pomiaru cech geometrycznych w masowej produkcji wałów korbowych” (projekt celowy realizowany w okresie od października 2008 r. do października 2010 r. o łącznej wartości 1.661,0 tys. zł, dofinansowany przez MNiSW),
- „Wdrożenie nowych technologii w produkcji zmodernizowanych form wtryskowych dla złączy elektrotechnicznych i elektronicznych” (projekt celowy realizowany w okresie od grudnia 2008 r. do grudnia 2010 r. o łącznej wartości 1.729,8 tys. zł, dofinansowany przez MNiSW),
- „Model aplikacyjny transmisji obrazów wielowidokowych” (projekt rozwojowy realizowany w okresie od kwietnia 2007 r. do lutego 2010 r. o łącznej wartości 1.175,4 tys. zł finansowany przez MNiSW),
- „Projekt wózka tramwajowego z dwustopniowym usprężynowaniem, dla toru 1000 mm, z silnikami prądu przemiennego lub stałego” (projekt rozwojowy realizowany w okresie od września 2009 r. do czerwca 2012 r. o łącznej wartości 2.365,0 tys. zł finansowany przez NCBiR),
- „Narzędzie wspomagające procedury śledcze wykorzystujące automatyczne wnioskowanie” (projekt rozwojowy realizowany w okresie od listopada 2006 r. do marca 2011 r. o łącznej wartości 2.175,0 tys. zł finansowany przez MNiSW).

W okresie objętym kontrolą, Politechnika (poprzez wydziały i instytuty naukowe) wdrożyła do gospodarki 18 projektów badawczych (w tym projekty, których realizacja rozpoczęła się przed 2010 r.) finansowanych lub współfinansowanych ze środków budżetowych na kwotę 27.567,2 tys. zł. W sprawie pozostałych niewdrożonych projektów, Prorektor ds. współpracy z gospodarką wyjaśnił, że *w pojedynczych wypadkach braku wdrożeń (w wyniku m.in. zmian makroekonomicznych, które zaszły w Polsce pomiędzy momentem podpisania umowy projektowej a faktycznym końcem jej realizacji) Politechnika Poznańska będzie składać szczegółowe wyjaśnienia w jednostkach pośredniczących odpowiedzialnych za dany typ projektów. Zdecydowana większość projektów badawczych realizuje wskaźniki dotyczące wdrożeń zgodnie z planem.*

Ponadto, Politechnika, w latach 2010-2012 na zlecenie firm zewnętrznych (np. Telekomunikacja Polska, Menthor Graphics, Samsung, Fraunhofer Institute – M. Hertz Institute, Nokia, Orange Labs. Polska, Softmann, Volkswagen Poznań, Eko-Al. Poznań), Semiconductor Research Corporation („SCR”) Research Triangle ParkNC wykonała 29 projektów cechującymi się możliwościami wdrożenia na kwotę 5.653,7 tys. zł, 169,5 tys. USD i 36,0 tys. € (przychody Politechniki). W wyniku prac dla SCR pracownicy Politechniki uzyskali w ramach zespołów międzynarodowych 17 patentów USA oraz trzy patenty w Unii Europejskiej. Pan prof. dr. Inż. Krzysztof Wesołowski, Dziekan Wydziału Elektroniki i Telekomunikacji wyjaśnił, że *SCR jest to konsorcjum amerykańskich firm półprzewodnikowych, które dzięki finansowaniu badań w nowoczesnych technologiach uzyskują pełny i bezpłatny dostęp do wyników sponsorowanych badań. Wdrożenie w Polsce rezultatów badań finansowanych przez SCR nie jest możliwe z uwagi na brak właściwego przemysłu, który mógłby wystąpić w roli partnera przemysłowego jak i ewentualnego beneficjenta badań.*

(dowód: akta kontroli str. 167-172, 173-200)

Według stanu na dzień 28 września 2012 r. Politechnika uzyskała 123 patenty na wynalazki i utrzymywała w mocy 21 patentów, w tym 2 zgłoszone w EPO (Europejskie Biuro Patentowe) w 29 państwach oraz na terenie USA, które były utrzymane w mocy, 1 prawo ochronne na wzór użytkowy oraz 2 prawa do rejestracji na topografie układów scalonych.

W latach objętych kontrolą, Rzecznik Patentowy Politechniki zgłosił do Urzędu Patentowego:

- w 2010 r. – 66 wynalazków, 2 znaki towarowe i jeden wzór przemysłowy,
- w 2011 r. – 78 wynalazków, 3 znaki towarowe i dwa wzory przemysłowe,
- w 2012 r. - 79 wynalazków.

W latach objętych kontrolą Politechnika uzyskała:

- w 2010 r. – 29 patentów i jedno prawo ochronne dla znaku towarowego,
- w 2011 r. – 40 patentów i jedno prawo ochronne dla wzoru użytkowego,
- w 2012 r. (do dnia 28 września) – 54 patenty i dwa prawa z rejestracji topografii układów scalonych.

(dowód: akta kontroli str. 6, 113, 127-129)

Z tytułu sprzedaży wyłącznych praw do dwóch patentów na wynalazki pn. „Urządzenie do pomiaru odchyłki okrągłości części typu tuleja” oraz „Pneumatyczny przetwornik do pomiaru długości ze szczelinową dyszą pomiarową”, Instytut Technologii Mechanicznej w 2012 r. uzyskał dla Politechniki przychód w wysokości 123.000 zł (z VAT 23%).

(dowód: akta kontroli str. 116)

W sprawie zrealizowanych projektów badawczych i posiadanych patentów przewidzianych do komercjalizacji, pan Marek Miądowicz, Dyrektor CIRiTT wyjaśnił, że *potencjalnie, wszystkie posiadane patenty oraz wynalazki zgłoszone do Urzędu Patentowego przewidziane są do komercjalizacji. CIRiTT PP, dzięki współpracy z Rzecznikiem Patentowym Politechniki Poznańskiej, posiada pełną wiedzę na temat wynalazków powstałych w wyniku pracy naukowo-badawczej pracowników uczelni, w tym również tych zgłoszonych do Urzędu Patentowego. Wybrane wynalazki, uznane przez CIRiTT PP za wynalazki o największym potencjale komercjalizacyjnym, są promowane m.in. na targach, konferencjach, wystawach, celem uzyskania zainteresowania środowiska biznesowego. Należy jednak pamiętać, że nawet w krajach o dużo większym potencjale naukowo-badawczym, dużo mocniej zakorzenionej tradycji współpracy między światem nauki a światem biznesu i dużo większych nakładach poniesionych na transfer technologii, skuteczność komercjalizacji wynalazków oscyluje pomiędzy 0% a 5%. W odniesieniu do rezultatów projektów badawczych sytuacja ma się podobnie. W szczególności do komercjalizacji przeznaczone są rezultaty tych projektów, które komercjalizację mają wpisaną w zakres swoich wskaźników. Nieprzewidziane do komercjalizacji są natomiast rezultaty tych projektów, których umowy określają, że autorskie prawa majątkowe do rezultatów projektów nie należą do Politechniki Poznańskiej.*

Prorektor ds. współpracy z gospodarką Politechniki wyjaśnił, że *nie wszystkie wynalazki objęte patentami zgłoszonymi przez Politechnikę mają realny potencjał komercjalizacyjny. Trzeba mieć na uwadze fakt, że część zgłoszeń patentowych związana jest bezpośrednio ze ścieżką naukową pracowników uczelni stanowiąc*

ważny element ich dorobku naukowo-badawczego. Wynika to z ustawowego wymogu parametrycznej oceny i klasyfikowania jednostek naukowych – wydziałów PP. Utrzymanie trwałości patentów wiąże się z kosztami, których ponoszenie może być uzasadnione jedynie w przypadku rzetelnych przesłanek o możliwości osiągnięcia dochodów z tytułu ich sprzedaży bądź odpłatnego udostępnienia. Stąd też nie wszystkie pierwotnie zgłaszanych patentów są przez Politechnikę przedłużane. W przypadku wynalazków rokujących przyszłe przychody zapada zawsze pozytywna decyzja o finansowaniu dalszego ich podtrzymania.

(dowód: akta kontroli str. 53-57)

Celem działalności uczelnianych działów transferu technologii jest organizacja płaszczyzny kontaktów między badaniami a przemysłem. Niezbędna jest ocena potencjału technologicznego uczelni. Ocenie potencjału technologicznego uczelni służy audyt technologiczny, który jest narzędziem diagnostycznym, przy pomocy którego ocenie poddawane są obszary związane z technologią, marketingiem, zarządzaniem oraz potencjałem możliwym do wdrożenia w danym momencie lub w przyszłości. Celem takiego audytu jest m.in.: (-) określenie możliwości generowania większych przychodów pochodzących z dostępnych technologii, z wykorzystania sprzętu i wiedzy kadry naukowej, (-) określenie źródeł strategicznych informacji, służących zarządzaniu na poszczególnych poziomach, (-) zmotywowanie pracowników i zwiększenie ich świadomości.

Dyrektor CIRiTT wyjaśnił, że co do zasady, nie przeprowadzono formalnego pełnego audytu technologicznego Politechniki Poznańskiej, głównie ze względu na możliwości organizacyjno-kadrowe CIRiTT, niemniej jednak została przeprowadzona kompleksowa inwentaryzacja potencjału uczelni, mająca na celu zgromadzenie danych na temat możliwej do przedstawienia oferty biznesowej. Rezultatem tej inwentaryzacji jest między innymi, powstały w roku 2011, katalog promocyjny innowacji pt.: "Technologie w pozytywnym klimacie" zbierający informacje o ofercie badawczo-naukowej poszczególnych Wydziałów Uczelni oraz prezentujący wybrane wynalazki stworzone przez pracowników naukowych Politechniki Poznańskiej. Rezultaty wspomnianej inwentaryzacji są również na bieżąco wykorzystywane w celu przekierowywania zapytań ofertowych wpływających do CIRiTT spoza Uczelni do pracowników naukowo-badawczych zajmujących się kwestiami będącymi przedmiotem owych zapytań. Warto nadmienić, iż formalny pełny audyt technologiczny jest przedsięwzięciem możliwym do zrealizowania tylko po zdobyciu przez jednostkę zlecającą jego przeprowadzenie należytego zaufania, co w przypadku centrów transferu technologii jest procesem długotrwałym.

(dowód: akta kontroli str. 126)

Politechnika przygotowała oferty dla przemysłu w formie elektronicznej i w postaci wydawnictw w następującej w postaci:

- W ramach realizowanej przez Urząd Miasta Poznania współpracy z siedmioma poznańskimi szkołami wyższymi oraz instytucjami naukowo-badawczymi przedstawiono na stronie internetowej Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej (www.wpi.poznan.pl) projekt pn.: „Program Wspierania Projektów Innowacyjnych”, który obejmował bazę ofert dostępną w wersji elektronicznej. W bazie tej gromadzono informacje na temat dorobku jednostek naukowych, które mogą zostać zastosowane w praktyce przemysłowej. Oferty zgrupowano w trzech kategoriach: usługi pomiarowe, badawcze oraz wyniki prac badawczych. Baza WPI nie zawiera informacji na temat jednostek organizacyjnych uczelni, w których powstało dzieło. Widnieje tu tylko i wyłącznie

kontakt do Promotora Przedsiębiorczości Akademickiej Politechniki, który koordynuje proces pośredniczenia w łączeniu przedsiębiorców z naukowcami. Promotor Przedsiębiorczości Akademickiej jest pracownikiem CIRiTT. Projekt w tej formie realizowany jest od 2008 roku. Oferty przypisane Politechnice są zamieszczane sukcesywnie i stanowią wybrane przykłady działalności zespołów naukowych.

- Katalog „Technologie w pozytywnym klimacie” dotyczący współpracy nauki z gospodarką był zrealizowany i opublikowany przez dział promocji Politechniki jako rezultat procesu pozyskiwania szczegółowych informacji z jej jednostek organizacyjnych na temat działalności wdrożeniowej. Został opublikowany w 2011 roku i prezentuje wybrane wynalazki. Służy przede wszystkim celom promocyjnym Politechniki na różnego rodzaju targach, wystawach, konferencjach, itp.
- Przygotowana przez dział promocji, publikacja w formie broszurowej „Katalog dla gospodarki” powstała po konsultacji z dziekanami poszczególnych wydziałów i w zaktualizowanej wersji została wydana w styczniu 2012 r. Zawiera ona pełną ofertę Politechniki dla gospodarki oraz szczegółowe informacje z podziałem na poszczególne jednostki organizacyjne. Wyszczególniono słowa kluczowe ułatwiające korzystanie z Katalogu, a całość zakończono indeksem alfabetycznym.
- W grudniu 2011 r. CIRiTT wydało w nakładzie 500 egzemplarzy „Katalog promocyjny innowacji”, opisujący wynalazki nagrodzone na krajowych i międzynarodowych wystawach innowacji w latach 2010-2011 oraz ofertę wydziałów Politechniki dla gospodarki obejmującą: usługi analityczne, badawczo-rozwojowe i ekspertyzy. W wersji elektronicznej, na stronie internetowej CIRiTT katalog był na bieżąco aktualizowany. Zainteresowanych innowacjami, opiniami o innowacyjności, technologiami, własnością intelektualną, patentami, licencjami oraz wspólnymi projektami skierowano do CIRiTT. W katalogu, oprócz prezentacji usług analitycznych, badawczo-rozwojowych, ekspertyz, opinii o innowacyjności, pomocy technologicznej, przedstawiono i omówiono ofertę wynalazków (23 projekty), które posiadały patenty lub zgłoszenia patentowe. Przygotowany przez CIRiTT „Katalog...” nie stanowił całościowej oferty Politechniki. Jest opisem wyłącznie wynalazków nagrodzonych na krajowych i międzynarodowych wystawach innowacji w latach 2010-2011.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Politechnika nie wykonała audytu technologicznego w celu pełnej oceny jej potencjału technologicznego. Dokonywano natomiast inwentaryzacji potencjału badawczego Uczelni, mającej na celu zgromadzenie danych na temat możliwej do przedstawienia oferty do komercjalizacji, czego wyrazem były m.in. publikacje na ten temat wydane przez dział promocji Politechniki i CIRiTT.

1.4. Faktyczny zakres działalności CIRiTT.

Opis stanu
faktycznego

W prowadzonej przez CIRiTT bazie danych o projektach realizowanych przez Politechnikę w latach 2010-2012 ujęto 35 projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz 34 projekty finansowane ze środków krajowych.

W prowadzonej przez CIRiTT bazie danych o projektach realizowanych przez Politechnikę odnotowano:

- 3 projekty inwestycyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”, w żadnym projekcie koordynatorem lub partnerem nie był CIRiTT,

- 17 projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego „Innowacyjna Gospodarka” (projekty badania i rozwój), w żadnym projekcie koordynatorem nie było CIRiTT, natomiast CIRiTT realizowało czynności administracyjne dla 5 projektów,
- 13 projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” (projekty rozwojowe, edukacyjne, dydaktyczne, promocyjne), w żadnym projekcie koordynatorem nie był CIRiTT, natomiast CIRiTT realizowało czynności administracyjne dla 7 projektów wykonywanych przez Politechnikę,
- 2 projekty inwestycyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, w żadnym projekcie koordynatorem lub partnerem nie było CIRiTT,
- 34 projektów rozwojowych i celowych finansowanych ze środków krajowych, w żadnym projekcie koordynatorem nie było CIRiTT, natomiast CIRiTT wykonywało czynności organizacyjne dla 3 projektów o wartości ogółem dla 3 projektów wg danych CIRiTT – 2.560.400 zł.

W bazie danych o projektach realizowanych przez Politechnikę dla projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej określono m.in. sposób realizacji projektu (np. czy projekt jest realizowany samodzielnie, czy przez konsorcjum), okres realizacji (początek i koniec), wartość projektu i źródła finansowania jego realizacji, koordynatora i partnerów. Spośród 35 projektów realizowanych przez Politechnikę współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, Uczelnia ta była koordynatorem 23, a dla 12 była partnerem.

Projekty rozwojowe i celowe finansowane ze środków krajowych były zgłaszane przez pracowników Politechniki w ramach prac wydziałów, instytutów i katedr do bazy danych prowadzonej przez CIRiTT.

(dowód: akta kontroli str. 35-43, 114, 215-221)

W okresie objętym kontrolą CIRiTT:

- realizowało w ramach umowy partnerskiej pomiędzy Fundacją PRO-REGIO, a Politechniką - CIRiTT w okresie od 1 września 2010 r. do 30 czerwca 2011 r., usługi będące elementem partnerskiego projektu „2. Patent na innowacyjny biznes” nr: POKL.08.02.01-30-002/08 świadcząc usługi szkoleniowe oraz konsultacyjne,
- zorganizowało 29 audytów technologicznych zleconych przez przedsiębiorców, w tym w 2010 r. 14 audytów, w 2011 r. – 10 audytów i w 2012 r. (do 30 września) – 5 audytów,
- wydało przy współudziale wydziałów Politechniki 10 firmom opinię o innowacyjności ich przedsięwzięć i projektów, w tym w 2010 r. 1 opinię, w 2011 r. – 5 opinii i w 2012 r. (do 30 września) – 4 opinie,
- uczestniczyło w ramach działalności w zakresie transferu wiedzy i technologii w realizacji 5 projektów badawczych (wykonując czynności administracyjne oraz zlecone czynności badawcze) zamawianych przez przedsiębiorców i wykonywanych przez:
 - o Wydział Elektryczny, Instytut Automatyki i Inżynierii Informatycznej, Zakład Sterowania i Elektroniki Przemysłowej – jednego projektu w 2012 r. - *Budowa Platformy Sprzętowej TechLink™Bridge*,
 - o Wydział Informatyki, Instytut Informatyki, Zakład Systemów Informatycznych – dwóch projektów w 2012 r. (1) *Ulepszenie macierzy*

dyskowych CUBE – optymalizacja algorytmu klasyfikacji danych, (2) Opracowanie i implementacja programowych modeli urządzeń peryferyjnych współpracujących z oprogramowaniem wspierającym projektowanie systemów wbudowanych,

- o Wydział Informatyki, Katedrę Inżynierii Komputerowej – jednego projektu w 2012 r. *Opracowanie i implementacja programowych modeli urządzeń peryferyjnych współpracujących z oprogramowaniem wspierającym projektowanie systemów wbudowanych,*
- o Politechnikę Świętokrzyską w Kielcach – jednego projektu w 2012 r. - *Opracowanie w zakresie innowacyjnej technologii produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej z modyfikatorem niskowiskozowym – woskiem syntetycznym otrzymanym metodą Fischera-Tropscha,*
- uczestniczyło w ramach działalności w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w 2011 r. w realizacji 3 usług badawczo rozwojowych (wykonując czynności administracyjne oraz zlecone czynności badawcze) wykonywanych przez Politechnikę na zlecenie przedsiębiorców:
 - o przygotowania technologii wykonywania oznaczeń Braille'a na opakowaniach do produktów spożywczych, na opakowaniach do produktów przemysłowych, na więcej niż jednej płaszczyźnie opakowania, opracowania prototypów maszyn i urządzeń umożliwiających wykonanie oznaczeń Braille'a, opracowania pełnego opisu operacji technologicznych wykonywania napisów Braille'a nową metodą, w tym: parametry procesu tłoczenia (naciski, prędkość liniowa produktu, zmiany prędkości obrotowej narzędzi itd.), ustawienie narzędzi, konstrukcja narzędzi oraz prac związanych z wytypowaniem i uzasadnieniem zastosowania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do wdrożenia tych technologii,
 - o przygotowania technologii wykonania opakowań „SAFE AND CARE” do produktów spożywczych i farmaceutycznych, w tym opracowania pełnego opisu operacji technologicznych, koniecznych do wykonania nadruku na tych opakowaniach oraz wykonanie prac związanych z wytypowaniem i uzasadnieniem zastosowania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do wdrożenia technologii,
 - o usługi „Technologia frezowania stali w warunkach obróbki z dużymi prędkościami skrawania (High Speed Machining)”.

Ponadto CIRiTT prowadziło inne formy działalności proinnowacyjnej, które polegały m.in. na uczestniczeniu w:

- targach Innowacje-Technologie-Maszyny w Poznaniu (06.2011; 06.2012),
- targach POLEKO w Poznaniu (11.2011; 11.2012),
- w spotkaniach brokerskich podczas targów Innowacje-Technologie-Maszyny w Poznaniu (06.2011; 06.2012),
- w krajowych i międzynarodowych wystawach innowacji (10.2010 - 11.2012).

Przychody CIRiTT z tytułu prowadzonej działalności przedstawiono w punkcie 1.7. niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 67-68, 89-93, 102-108, 130, 131, 212-214)

W sprawie braku udziału CIRiTT w finalizacji wdrożeń projektów do gospodarki, Dyrektor Centrum CIRiTT w wyjaśnieniu podał, iż *należy mieć jednak na uwadze, że proces transferu technologii, a w szczególności czas potrzebny na uzyskanie dochodów z tego procesu, nie jest krótki i banalny. Istnieje wiele uwarunkowań prawnych, majątkowych i organizacyjnych, których rozpoznanie i uregulowanie jest niezbędne do bezpiecznego, z punktu widzenia prawa, rozpoczęcia procesu transferu technologii.*

Najważniejsze bariery utrudniające Uczelni transfer technologii do gospodarki wg pracowników Politechniki (Pani Prorektor ds. nauki w okresie objętym kontrolą) to:

- bariery prawne dotyczące prawa własności - w szczególności w przypadku wynalazków będących rezultatami projektów unijnych i grantów krajowych, bardzo trudno jest, pozostając w zgodzie z polskim prawodawstwem, jednoznacznie określić prawa jednostki naukowo badawczej do komercjalizacji tych rezultatów oraz osiągania z nich dochodów,
- nieprecyzyjne przepisy określające konieczność wyceny wartości niematerialnych i prawnych, powstałych w wyniku pracy pracowników jednostek naukowo badawczych oraz zasad tej wyceny, w szczególności w kontekście uzyskania zgody Ministra Skarbu na dysponowanie wynalazkami w przypadku gdy ich prawdopodobna wartość przekracza 250.000 euro,
- bariery finansowe wynikające z zapisu *Regulaminu* określającego konieczność samofinansowania jednostki, ponieważ osiąganie dochodów z komercjalizacji jest niemożliwe w początkowym okresie funkcjonowania centrum transferu technologii - dlatego konieczne było skoncentrowanie się na innych działaniach umożliwiających utrzymanie jednostki, takich jak administracja projektów prowadzonych wewnątrz uczelni oraz prace zlecone, ekspertyzy itd.; w efekcie, moce przerobowe możliwe do przeznaczenia na działania związane bezpośrednio z transferem technologii, stanowiły niewielki procent łącznych mocy przerobowych CIRiTT PP;
- bariery organizacyjne – początkowa nieufność środowiska naukowego w stosunku do nowo powstałej jednostki, mającej na celu częściową zmianę dotychczasowych realiów współpracy między nauką a biznesem oraz brak możliwości skutecznego wdrożenia zapisów *Regulaminu korzystania z wyników badań* w praktyce. Ponadto, identyfikuje się trudności w zmianie mentalności środowiska naukowego i brak oczywistych możliwości kształtowania pro-innowacyjnych i pro-przedsiębiorczych postaw na Uczelni; bazując na rozmowach z przedstawicielami innych polskich centrów transferu technologii należy stwierdzić, iż jest to sytuacja powszechna;
- bariery organizacyjne kształtowane są także przez gospodarkę, poprzez niską skłonność do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami naukowymi oraz niską świadomość w zakresie konieczności konkurowania poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań.

(dowód: akta kontroli str. 53-57, 62-63)

Ustalone
nieprawidłowości

Skład Rady Naukowej Centrum nadzorującej pracę CIRiTT odbiegał od postanowień określonych w regulaminie tej jednostki, ponieważ ustalono w nim, że Rada składa się z Prorektora ds. nauki, po jednym przedstawicielu z poszczególnych wydziałów Politechniki oraz po jednym przedstawicielu z Samorządu Doktorantów i Samorządu Studentów. Tymczasem w naradach Rady Naukowej Centrum uczestniczyli tylko Dziekani wszystkich wydziałów Politechniki, jako członkowie tej Rady oraz Prorektor ds. nauki, jako Przewodniczący Rady.

Pani prof. dr hab. inż. Aleksandra Rakowska, Prorektor ds. nauki Politechniki w okresie objętym kontrolą wyjaśniła, że *regulamin CIRiTT-u był tworzony w oparciu o inne regulaminy działających już od kilku lat centrów transferu technologii w innych uczelniach technicznych w naszym kraju, w których np. ruch przedsiębiorczości w środowisku studenckim i doktoranckim także stanowił zakres działania danego centrum transferu (jak w niektórych parkach technologicznych). W związku z tym zawarto w składzie Rady CIRiTT-u także przedstawiciele samorządu studentów i doktorantów. Jednakże już przed pierwszym spotkaniem Rady stwierdzono, że prowadzona wówczas przez tę jednostkę działalność nie dotyczy działalności wynalazczej studentów i doktorantów, a bardziej skupia się na sprawach organizacyjnych oraz na wspomaganiu działalności mającej na celu komercjalizację efektów badań naukowych prowadzonych przez naszych pracowników więc udział w Radzie Panów Dziekanów z poszczególnych wydziałów wydawał się wystarczający do oceny pracy CIRiTT-u i wytyczania zadań na przyszłość.*

(dowód: akta kontroli str. 18-23, 60-66)

Zgodnie z regulaminem CIRiTT, posiedzenia Rady Naukowej Centrum zwołuje jej Przewodniczący co najmniej dwa razy w roku. Udokumentowane notatkami posiedzenia Rady Naukowej Centrum nadzorującej pracę CIRiTT w okresie objętym kontrolą odbyły się dwa razy w roku 2010 (17 marca i 27 października), jeden raz w roku 2011 (16 lutego) i jeden raz w 2012 r. (21 marca). W protokołach z posiedzeń Rady Naukowej zwracano uwagę na potrzebę działań zachęcających pracowników Politechniki do udziału w konkursach na dofinansowanie badań naukowych, przedstawiano zakres prac realizowanych przez poszczególne Zespoły Zadaniowe CIRiTT, omawiano sposoby *udroźnienia przepływu informacji pomiędzy CIRiTT, a zespołami badawczymi*, przedstawiano dane dotyczące uzyskanych przez pracowników Politechniki patentów i liczby ich zgłoszeń, przedstawiano informacje dotyczące realizowanych projektów będących w zakresie działalności CIRiTT. Na posiedzeniu Rady Naukowej w dniu 27 października 2010 r. przedstawiono sprawozdanie z rocznej działalności do dnia 30 września 2010 r. i plan na IV kwartał 2010 r. O sytuacji finansowej CIRiTT dyskutowano na posiedzeniu w dniu 21 marca 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 49-52)

W sprawie posiedzeń Rady Naukowej Centrum w 2011 r. pani prof. hab. Inż. Aleksandra Rakowska, Prorektor ds. nauki Politechniki w okresie objętym kontrolą wyjaśniła, że *w grudniu 2011 r. odbyło się spotkanie podsumowujące działalność CIRiTT w propagowaniu wynalazków i nowych technologii wystawianych na różnych targach i wystawach tematycznych w kraju i poza granicami, co potraktowano jako spotkanie Rady – ponieważ uczestniczyli w tym spotkaniu także członkowie Rady Naukowej CIRiTT. Na spotkaniu nie było kompletu Panów Dziekanów - członków Rady. Nie powstała żadna notatka po tym spotkaniu. Ponadto Pani Prorektor wyjaśniła, że Regulamin posiada niektóre zapisy, które w trakcie rozwinięcia działalności tej jednostki jakby nie zdawały egzaminu. Nie dokonano modyfikacji tego regulaminu bo zakładano zmianę struktury organizacyjnej.*

(dowód: akta kontroli str. 60-64, 76, 77)

1.5. Warunki do transferu wiedzy, technologii i rezultatów badań naukowych.

Opis stanu faktycznego

Na podstawie wymogu określonego w obowiązującym od 1 października 2011 r. art. 86c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, Senat wyższej uczelni powinien uchwalić regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi,

prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w którym powinny być określone: (1) prawa i obowiązki uczelni, pracowników oraz studentów i doktorantów w zakresie ochrony i korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych oraz praw własności przemysłowej; (2) zasady wynagradzania twórców; (3) zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych; (4) zasady korzystania z majątku uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych.

Rektor Politechniki Zarządzeniem nr 13 z dnia 30 kwietnia 2010 r. określił prawa i obowiązki twórców wyników prac intelektualnych, które powstają na Politechnice lub przy jej pomocy oraz prawa i obowiązki Politechniki w tym zakresie, oraz zasady korzystania z tych dóbr. W regulaminie tym określono m.in. zakres:

- podmiotowy jego zastosowania: ustalono, że postanowienia regulaminu stosuje się do pracowników Politechniki oraz niebędących pracownikami Politechniki studentów, doktorantów oraz innych osób uczestniczących w pracach badawczych lub rozwojowych, jeżeli stanowi tak umowa zawarta między Politechniką a studentem, doktorantem lub inną osobą uczestniczącą w pracach badawczych lub rozwojowych,
- przedmiotowy jego zastosowania: ustalono, że postanowienia regulaminu stosuje się do wyników pracowniczych, jak również do niepracowniczych lub powstałych przy pomocy Politechniki, jeżeli prawa majątkowe do nich zostały przekazane.

Omawiany regulamin określał:

- zasady publikacji wyników badań,
- uprawnienia i zobowiązania Politechniki jako właściciela praw majątkowych do wyników intelektualnych, które m.in. zapewniały w przypadku komercjalizacji wyników i uzyskania przez Politechnikę dochodu z tego tytułu – podział zysku po potrąceniu kosztów (takich jak: koszty zgłoszenia patentowego, przygotowania dokumentacji, koszty baz danych, promocji oraz kosztu komercjalizacji) ponoszonych przez jednostkę organizacyjną Politechniki według następującego wzoru:
 - o 50% zysku dla twórcy lub współtwórcy według wielkości stopnia przyczynienia się współtwórcy do osiągniętego wyniku wyrażonego w postaci ułamka zadeklarowanego w momencie zgłoszenia wyniku do CIRiTT;
 - o 25% zysku dla instytutu lub katedry Politechniki, w którym jest zatrudniony twórca;
 - o 25% zysku dla Politechniki;

W przypadku ponoszenia kosztów wyników intelektualnych w całości przez Politechnikę podział zysku przedstawiałby się następująco:

- o 50% zysku dla twórcy lub współtwórcy według wielkości stopnia przyczynienia się współtwórcy do osiągniętego wyniku wyrażonego w postaci ułamka zadeklarowanego w momencie zgłoszenia wyniku do CIRiTT;
 - o 10% zysku dla instytutu lub katedry Politechniki, w którym jest zatrudniony twórca;
 - o 40% zysku dla Politechniki;
- prawa i obowiązki twórców wyników pracowniczych, które polegają m.in. na prawie ich publikacji na zasadach określonych w omawianym regulaminie, oraz na prawie do korzystania z wyniku w dalszej pracy naukowej, do zysków

z komercjalizacji według reguł opisanych w omawianym regulaminie; twórcy wyniku pracowniczego zostali zobowiązani do niezwłocznego poinformowania kierownika jednostki organizacyjnej, w której są zatrudnione oraz do zgłoszenia do CIRiTT w celu rejestracji w systemie ewidencji wyników prac intelektualnych oraz zgłoszenia wniosku do CIRiTT o wszczęcie postępowania skutkującego ochroną prawną wyniku lub komercjalizacją.

(dowód: akta kontroli str. 7-12)

Ustalone
nieprawidłowości

Zgodnie z art. 38 pkt 1 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁴ w związku z art. 86c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Senat Politechniki powinien do dnia 1 października 2011 r. uchwalić regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Regulamin wprowadzony Zarządzeniem Rektora nr 13 z dnia 30 kwietnia 2010 r. nie spełniał powyższych wymogów. Nie uwzględniono w nim zapisów art. 86c ust. 3 i 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Pani Prorektor ds. nauki pełniąc tę funkcję w okresie objętym kontrolą wyjaśniła, że *prace nad nowymi regulacjami pozostawiono nowemu Zarządowi Uczelni - prace te od wielu miesięcy są realizowane (pracownicy CIRiTT-u, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, nasi Radcy Prawni). Dyskutowanych było już kilka wersji dokumentu. Pan prof. hab. inż. Adam Hamrol Rektor Politechniki (w okresie objętym kontrolą) wyjaśnił, że prace nad przygotowaniem nowej wersji dokumentu (...) prowadzone były wspólnie przez CIRiTT, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości PP oraz radców prawnych. Planowano przedstawić projekt Regulaminu pod obrady Senatu na początku 2012 roku, jednakże po podjęciu decyzji o zmianie struktury CIRiTT oraz w związku z prowadzoną dyskusją o zasadach podziału ewentualnego zysku z komercjalizacji efektów pracy naszych badaczy (procent udziału Uczelni a procent jednostki – wydziału czy instytutu/katedry) zdecydowano, że ostateczna decyzja o kształcie nowego dokumentu zostanie przekazana nowym władzom Politechniki.*

(dowód: akta kontroli str. 75-76, 164, 165)

1.6. Udogodnienia oferowane naukowcom pragnącym wdrożyć wyniki swoich badań.

Opis stanu
faktycznego

Politechnika określiła zasady udzielania pomocy w *Regulaminie korzystania z wyników badań powstałych na Politechnice Poznańskiej*, wydanego na podstawie Zarządzenia Nr 13 Rektora Politechniki z dnia 30 kwietnia 2010 r. (patrz punkt 1.5 niniejszego wystąpienia), oraz w *Regulaminie Centrum Innowacji, Rozwoju i Transferu Technologii Politechniki Poznańskiej* stanowiącego Załącznik do Uchwały Senatu Akademickiego PP Nr 64 z dnia 28 października 2009 r. (patrz punkt 1.2 niniejszego wystąpienia).

Informacje o działalności CIRiTT były publikowane na ogólnodostępnej stronie internetowej www.ciritt.put.poznan.pl, na której oferowano usługi Politechniki, sporządzono wykaz funduszy współfinansujących projekty i wynalazki, przedstawiano projekty realizowane na Politechnice, informowano o procedurze

⁴ Dz. U Nr 84, poz. 455.

zgłaszania patentów i ochrony własności intelektualnej, praw autorskich do patentu, przedstawiano formy współpracy z CIRiTT, wyjaśniano pojęcia z zakresu wdrażania wyników badań, ich komercjalizacji, przedstawiono schematy ścieżki wdrożeń. W trakcie kontroli część zakładek, mimo istniejących odnośników, nie była wypełniona lub nie była dostępna dla ogółu odwiedzających stronę, ponieważ informacje np. dotyczące zgłoszenia zapotrzebowania, wynalazku, bazy danych dotyczącej ekspertów, specjalistów, maszyn, urządzeń, laboratoriów, usług projektowych, wymagały posiadania osobistego hasła w celu zalogowania się. Na stronie internetowej CIRiTT, mimo istniejących, zakładek nie umieszczono:

- regulaminów przyjętych na Politechnice *Regulaminu Centrum Innowacji, Rozwoju i Transferu Technologii, Praw i obowiązków twórców wyników prac intelektualnych, które powstają na Politechnice lub przy jej pomocy oraz praw i obowiązków Politechniki w tym zakresie, oraz zasady korzystania z tych dóbr,*
- wykazu patentów zarejestrowanych na Politechnice,
- wykazu zasobów (baza techniczna i naukowa) Politechniki przydatnych przy komercjalizacji prowadzonych badań,
- sposobów zgłaszania zapotrzebowania przy komercjalizowaniu wyników badań.

Pan Marek Miądowicz Dyrektor CIRiTT wyjaśnił, że *nie umieszczenie części wykazanych powyżej treści do wglądu publicznego (bez logowania) było zabiegiem celowym, ustalonym w toku decyzji wewnętrznej kierownictwa Centrum. Jednocześnie oświadczam, że finalizowane są obecnie prace nad nową stroną internetową Centrum, uwzględniającą m.in. zmiany wynikające z obecnych przesunięć organizacyjnych w strukturze Centrum, która to strona oficjalnie zastąpi obecnie funkcjonującą, z początkiem roku 2013. Nowa strona internetowa zawierać będzie m.in. większą ilość dokumentów do pobrania dla pracowników naukowych, zarówno o charakterze informacyjnym jak i oficjalnych formularzy.*

W sprawie braku pełnych opracowań w formie regulaminów zasad udzielania pomocy pragnącym wdrożyć wyniki swoich badań, Dyrektor CIRiTT wyjaśnił, że *regulaminy zasad udzielania pomocy wynikają pośrednio z zapisów regulaminu korzystania z wyników badań powstałych na Politechnice Poznańskiej oraz z informacji i schematów zamieszczonych w Intranecie PP (np. ramy czasowe zgłoszenia wynalazku) W opracowaniu jest obecnie informator dotyczący procesu transferu technologii zawierający m.in. opis możliwych ścieżek wraz z szacowanymi terminami realizacji poszczególnych etapów, stanowiący dla pracowników naukowych kompleksowy poradnik zarządzania prawami własności intelektualnej wytworzonej w ramach Politechniki Poznańskiej.*

(dowód: akta kontroli str. 85-88)

CIRiTT opracowuje informator dotyczący procesu transferu technologii zawierający m.in. opis możliwych ścieżek wraz z szacowanymi terminami realizacji poszczególnych etapów, stanowiący dla pracowników naukowych kompleksowy poradnik zarządzania prawami własności intelektualnej wytworzonej w ramach Politechniki.

(dowód: akta kontroli str. 114)

Politechnika monitorowała i dostarczała informacje o konkursach na finansowanie projektów, promowała i zachęcała pracowników do aplikowania o granty rozwojowe i celowe, zapewniała doradztwo i pomoc przy przygotowaniu wniosków, a także pośrednictwo w kontaktach twórców z instytucjami finansującym badania (punkt 1.4. wystąpienia). Staraniem Politechniki publikowano oferty dla przemysłu w formie

elektronicznej oraz broszurowej, w których informowano o możliwości kontaktu z jej jednostkami organizacyjnymi (punkt 1.4. wystąpienia).

Ustalone
nieprawidłowości

Brak udostępnienia niektórych zakładki strony internetowej przez CIRiTT w trakcie prowadzenia kontroli NIK, takich jak np. regulaminy praw i obowiązków twórców wyników prac intelektualnych, utrudnia zdobycie odpowiednich informacji naukowcom i studentom wdrażającym wyniki swoich badań w powyższym zakresie.

1.7. Wysokość przychodów uczelni uzyskanych w poszczególnych latach za pośrednictwem CIRiTT i koszty jego działalności.

Opis stanu
faktycznego

W Politechnice obowiązywał Regulamin Gospodarki Finansowej przyjęty uchwałą nr 11 z 2005 r. przez Senat. Według brzmienia obowiązującego pod koniec 2011 r. (ostatnia nowelizacja 20 listopada 2011 r.) podstawą gospodarki finansowej Politechniki jest samodzielność finansowa jej jednostek organizacyjnych. Samodzielność ta polega m.in. na prowadzeniu gospodarki finansowej na podstawie planów rzeczowo-finansowych oraz na składaniu okresowych i rocznych sprawozdań z realizacji planów rzeczowo-finansowych. Zgodnie ze Statutem Politechniki, CIRiTT jest jednostką ogólnouczelnianą (§ 51), która działa na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez Senat. W regulaminie CIRiTT ustalono, że jednostka ta przygotowuje plan rzeczowo-finansowy (§ 21). Ponadto, dyrektor CIRiTT m.in. składa sprawozdania z działalności Prorektorowi ds. nauki zgodnie z terminami składania sprawozdań dla wszystkich jednostek organizacyjnych Uczelni oraz przygotowuje i przedkłada Prorektorowi roczne plany pracy, a także plan i wykonanie rocznego budżetu (§ 11 pkt 3 i 4).

(dowód: akta kontroli str. 19-23, 26-34, 58-59, 94-95)

Według informacji podanej przez Kwesturę Politechniki, w latach 2010-2012 (do 30 września):

- CIRiTT uzyskało przychody w łącznej wysokości 348.475,06 zł (za doradztwo proinwestycyjne, opinie o innowacyjności, prowadzone audyty technologiczne, za prezentację „Wielkopolskie Klastry”, seminarium, opracowania, przeprowadzenie prac badawczo-rozwojowych itp.),

z tego w 2010 r. – 16.355,00 zł, w 2011 r. – 251.721,23 zł, a w 2012 r. (do 30 września) – 80.398,83 zł;

- koszty CIRiTT wyniosły łącznie 733 330,10 zł, z tego w 2010 r. – 148.857,81 zł, w 2011 r. – 159.775,94 zł, a w 2012 r. (do 30 września) – 424 696,35 zł;

W okresie objętym kontrolą poniesiono następujące koszty na działalność CIRiTT: na wynagrodzenia – 482.967,56 zł, tj. 65,9% kosztów ogółem, i odpowiednio na zakup materiałów – 32.174,94 zł, tj. 4,4%, koszty amortyzacji – 18.217,95 zł, tj. 2,5%, delegacje (krajowe i zagraniczne) – 27.096,33 zł, tj. 3,7%, opłaty konferencyjne – 3.150,00 zł, tj. 0,4% oraz inne koszty i usługi obce – 169.723,32 zł, tj. 23,1%.

Według powyższych informacji Kwestury, wynik finansowy CIRiTT w roku 2012 był ujemny i wyniósł 344.297,52 zł, a w roku 2011, osiągnięty zysk wyniósł 91.945,29 zł.

(dowód: akta kontroli str. 89-93)

Według informacji podanej przez Dyrektora CIRiTT, w latach 2010-2012 (do 30 września):

- wpływy do CIRiTT wyniosły łącznie: 3.409.931,68 zł (w tym zlecenia z budżetu projektów za wykonane prace administracyjne – 2.793.051,14 zł, tj. 81,9% łącznych wpływów),
z tego w 2010 r. – 900.423,50 zł (w tym za zlecenia z budżetu projektów za wykonane prace administracyjne – 719.280,00 zł), w 2011 r. – 1.440.730,00 zł (w tym zlecenia z budżetu projektów za wykonane prace administracyjne – 1.171.020,76 zł), a w 2012 r. (do 30 września) według szacunków podanych przez Dyrektora CIRiTT – 1.068.778,18 zł (w tym zlecenia z budżetu projektów za wykonane prace administracyjne – 902.750,38 zł);
- wydatki CIRiTT wyniosły łącznie 3.195.340,87 zł,
z tego w 2010 r. – 849.686,34 zł (z czego wynagrodzenia wyniosły 690.862,02 zł), w 2011 r. – 1.220.601,22 zł (z czego wynagrodzenia wyniosły 1.051.004,37 zł), a w 2012 r. (do 30 września) – 1.125.053,31 zł, (z czego wynagrodzenia wyniosły 988.212,94 zł).

Ustalone
nieprawidłowości

Dane wykazywane przez Kwesturę Politechniki oraz CIRiTT odnośnie realizacji rocznego budżetu CIRiTT różniły się znacząco. Wyższe przychody i wydatki wykazywane przez Dyrektora CIRiTT wynikały z faktu uwzględnienia wykonanych bezpośrednio bądź pośrednio przez pracowników tej jednostki zleceń w projektach realizowanych w komórkach badawczych Politechniki.

(dowód: akta kontroli str. 44-46, 102-108, 130-131)

Dyrektor CIRiTT nie przekazywał Kwesturze i Kancelarii Kanclerza Politechniki Poznańskiej rocznych planów (na lata 2010, 2011 i 2012) oraz sprawozdań (za lata 2010 i 2011) rzeczowych lub finansowych z działalności tej jednostki. Pan Tomasz Nazdrowicz, specjalista ds. analiz i prognoz otrzymywał informacje dotyczące planu rzeczowo-finansowego jak i wykonania projektów nadzorowanych przez CIRiTT, które przedstawiał Kwesturze Politechniki w zbiorczym zestawieniu, ale jak podał w wyjaśnieniu *nie otrzymywałem żadnych informacji na temat rocznych planów (za lata 2010, 2011 i 2012) i sprawozdań (za lata 2010, 2011 i 2012) rzeczowych lub finansowych z działalności CIRiTT (...). Jednakże od dnia dzisiejszego będę wymagał od Dyrektora CIRiTT planów i sprawozdań z działalności CIRiTT.*

(dowód: akta kontroli str. 96-101)

Dyrektor CIRiTT w wyjaśnieniu podał, że w jego przekonaniu zapis w regulaminie CIRiTT PP wymagający składania planu rzeczowo-finansowego i wykonania budżetu stoi w pewnej sprzeczności logicznej z zapisem dotyczącym samofinansowania jednostki. Zapis ten był uzasadniony w pierwszym roku działania CIRiTT PP, w którym to w myśl regulaminu dopuszczone było częściowe finansowanie jednostki z budżetu uczelni, natomiast nie w latach kolejnych. Plan rzeczowo-finansowy składany jest przez jednostki celem zabezpieczenia wskazanego w planie budżetu na dany rok funkcjonowania jednostki. W myśl idei samofinansowania budżet CIRiTT, z perspektywy Politechniki Poznańskiej, powinien być zerowy, stąd wspomniana sprzeczność logiczna. Nie mniej jednak plan rzeczowo finansowy składany był na początku każdego roku do specjalisty ds. analiz i prognoz PP i przedstawiał przewidywane prawdopodobne wydatki Centrum, na których pokrycie Centrum będzie musiało samodzielnie pozyskać środki. Natomiast wykonanie budżetu prezentowane było w formie zestawień finansowych przedstawianych raz do roku Radzie Naukowej Centrum i przekazanych już w trakcie obecnej kontroli.

W sprawie wspomnianej wyżej różnicy pomiędzy danymi dotyczącymi przychodów i kosztów CIRiTT rejestrowanych przez Kwesturę Politechniki, a danymi podanymi przez Dyrektora CIRiTT w sprawozdaniu finansowym, Dyrektor CIRiTT w wyjaśnieniu podał, że różnica ta wynika z faktu: iż CIRiTT jako jednostka ogólnouczelniana, nieposiadająca odrębnej osobowości prawnej, posiada w systemie księgowym Politechniki Poznańskiej konto przychodowe rejestrujące jedynie przychody zewnętrzne jednostki, nie posiada natomiast odrębnego konta przychodowego do rejestracji zleceń wewnętrznych (w ramach Politechniki Poznańskiej), a te stanowią obecnie znaczną część łącznych wpływów finansowych CIRiTT. Stąd też duża rozbieżność między danymi dotyczącymi przychodów CIRiTT uzyskanymi z Kwestury, prezentującymi jedynie przychody zewnętrzne, oraz uzyskanymi od dyrektora CIRiTT, prezentującymi ogół przychodów jednostki z tytułu zarówno zleceń zewnętrznych jak i wewnętrznych. Podobnie rzecz ma się w przypadku kosztów CIRiTT: dane dostarczone przez Kwesturę określają jedynie koszty CIRiTT wykazane na koncie ogólnym uczelni, nie pokazują natomiast kosztów wykazywanych bezpośrednio bądź pośrednio w projektach, na których administrację w ramach uczelni CIRiTT otrzymał wewnętrzne zlecenie. Ostatecznie rzecz ujmując, należy przyjąć, że dane przedstawione przez dyrektora CIRiTT stanowią pełniejszy obraz sytuacji finansowej CIRiTT niż dane przedstawione przez Kwesturę PP.

(dowód: akta kontroli str. 96-101, 110)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Brak ujednoliconego sprawozdania z wykonania budżetu CIRiTT może być przyczyną nieprawidłowej oceny prowadzonej działalności transferu technologii, z uwagi na różną interpretację osiąganych wyników finansowych. Różnica pomiędzy danymi dotyczącymi przychodów i kosztów CIRiTT rejestrowanych przez Kwesturę Politechniki, a danymi podanymi przez Dyrektora CIRiTT w sprawozdaniu finansowym była znacząca.

(dowód: akta kontroli str. 62, 63, 66, 164, 165)

1.8. Transfer wiedzy i technologii poprzez tworzenie przez pracowników lub absolwentów uczelni firm odpryskowych typu spin-out lub spin-off.

Opis stanu
faktycznego

W „Regulaminie ochrony i korzystania z własności intelektualnych powstałych w Politechnice” (opis stanu faktycznego w pkt 1.5 niniejszego wystąpienia) nie zawarto zapisów dotyczących: zasad i procedur komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz zasad korzystania z majątku uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych, wymaganych dyspozycją art. 86c pkt. 3 i 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, co omówiono w punkcie 1.6. niniejszego wystąpienia.

Politechnika poprzez swoje jednostki organizacyjne, tj. CIRiTT i Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, wspierała tworzenie i działalność spółek spin-off - będących spółkami pracowników naukowych, które nie mają powiązania kapitałowego z uczelnią. Zakres współpracy i pomoc CIRiTT omówiono na podstawie ankiet w punkcie 2 wystąpienia. Takimi spółkami były:

- INDUSTRIE.pl: Platforma internetowa realizująca nowy sposób kojarzenia firm z sektora przemysłowego. Oferta skierowana była do wszystkich podmiotów szukających współpracy na rynku specjalistycznych usług przemysłowych.

Industrie.pl pozwalała znaleźć najlepszego wykonawcę dla konkretnego zlecenia według indywidualnych kryteriów.

- ITINER: Głównym produktem firmy jest aplikacja działająca na telefonach komórkowych, która udostępnia rozkład jazdy oraz wyszukiwarkę połączeń środkami komunikacji miejskiej, bez konieczności łączenia się z Internetem. Program umożliwia zaplanowanie przejazdu nie tylko między przystankami, ale podobnie jak w nawigacji samochodowej, między POI (np. uczelnie, kina, teatry, puby, restauracje, itd.) oraz innymi adresami.
- mFINDER: System mFinder, której prace umożliwiają monitorowanie i zarządzanie flotą pojazdów. Wykorzystuje technologię GPS/GSM do lokalizacji autobusów i tramwajów. Stanowi także podstawę systemów informacji pasażerskiej, wykorzystujących tablice synoptyczne lub rozwiązania oparte na urządzeniach mobilnych (telefony komórkowe, palmtopy).
- ALZAVIA: Oferuje doradztwo i wsparcie w zakresie zarządzania produkcją, czasów przebiegów i kosztów poprzez nowatorskie podejście do spojrzenia na produkcję.
- Rightsoft: Firma specjalizująca się w doskonaleniu oprogramowania i jego dystrybucji. Z przyczyn rynkowych szerszy opis jest niedostępny.
- Upersoft: Firma założona przez studentów Politechniki. Jej głównym działaniem jest rozwój własnego systemu baz danych obiektowych. Ich działalność koncentruje się również na wytworzeniu własnego systemu zarządzania wieloma portalami.
- Pandi S.C.: Firma przygotowująca portal służący wymianie praktyk i staży zagranicznych.

(dowód: akta kontroli str. 96-101)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Politechnika nie stworzyła ram dla utworzenia spółek powiązanych kapitałowo z uczelnią macierzystą (spin-out). W Politechnice stworzono natomiast siedem spółek spin-off, których celem była komercjalizacja wyników badań prowadzonych na Uczelni.

Ocena częściowa

NIK ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości wykorzystanie wyników badań naukowych dla poprawy innowacyjności przemysłu i gospodarki.

2. Współpraca Politechniki z otoczeniem (przedsiębiorcy, instytucje wspierające przedsiębiorców) na rzecz transferu technologii.

Opis stanu
faktycznego

Dyrektor CIRiTT podał w wyjaśnieniu, że *na dzień dzisiejszy nie istnieją sformalizowane powiązania między CIRiTT PP a parkami technologicznymi, inkubatorami przedsiębiorczości, innymi centrami transferu technologii oraz instytucjami wspierającymi (zrzeszającymi) przedsiębiorców. Istnieją natomiast powiązania niesformalizowane pomiędzy CIRiTT PP a tymi instytucjami, wyrażające się regularnymi spotkaniami, współuczestnictwem w inicjatywach skupionych wokół transferu technologii, wymianą informacji i doświadczeń związanych z trudnościami i dobrymi praktykami w zakresie transferu technologii, itp. Sformalizowanie tych powiązań poprzez podpisanie umów lub listów intencyjnych nie zmieniłoby na chwilę*

obecną sposobu i zakresu pracy CIRiTT PP i miałoby jedynie charakter działania pozornego.

(dowód: akta kontroli str. 53-57)

Na podstawie umowy zawartej w dniu 30 sierpnia 2010 r. z Fundacją Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości w Warszawie, CIRiTT zrealizowało w terminie od 13 września do 10 grudnia 2010 r. umowę na doradztwo proinnowacyjne w ramach projektu PO KL 8.2.1 Program Transferu Innowacji do biznesu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w woj. wielkopolskim. Przedmiotem Umowy było przeprowadzenie „Doradztwa Proinnowacyjnego” w ramach zadania 5 ww. projektu. Cały cykl doradztwa obejmował 97 godzin doradztwa indywidualnego dla 16 beneficjentów ostatecznych i został wykonany.

(dowód: akta kontroli str. 67-74)

Od początku 2011 r. Politechnika jest uczestnikiem projektu Studenckie Centrum Innowacji i Transferu Technologii (SCiTT) realizowanego przez PAIP (Pan Marek Miądowicz, Dyrektor CIRiTT jest w Radzie Programowej, a Pani Justyna Trojanowska, pracownik Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości Politechniki jest tzw. Menadżerem Innowacji). Projekt ten adresowany jest do studentów i doktorantów.

Politechnika prezentowała swoje osiągnięcia np. podczas spotkań Konwentu PP, na posiedzeniach Rady Trzydziestu Województwa Wielkopolskiego, na spotkaniach z Izdami Gospodarczymi, podczas Światowych Dni Innowacji organizowanych corocznie przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, podczas Poznańskich Dni Przedsiębiorczości Akademickiej. Zdaniem pracowników Politechniki działania te budziły nieklamane zainteresowanie, lecz brakowało dalszego przełożenia i doprowadzenia do komercjalizacji tych rozwiązań.

Politechnika prowadziła stałą współpracę z Urzędem Miasta oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego; m.in. poprzez organizowanie wystaw osiągnięć i propagowanie informacji o uzyskiwaniu nagród, medali i wyróżnień za poszczególne osiągnięcia (patenty, wdrożenia, nowe rozwiązania i technologie), udział w imprezach organizowanych przez te jednostki.

Politechnika, poprzez CIRiTT prowadziła współpracę na podstawie umowy zawartej dnia 14 października 2010 r. z Polską Izbą Gospodarczą Importerów, Eksporterów i Kooperacji w Poznaniu na okres 4 lat, której celem była realizacja usług proinnowacyjnych służących rozwojowi przedsiębiorstw, w tym działających w ramach klastrów i sieci kooperacji poprzez poprawę istniejącego lub wdrożenie nowego produktu lub procesu technologicznego w szczególności promocji technologii i nowych rozwiązań wypracowanych przez Politechnikę i innych działań mających na celu transfer wiedzy lub innowacyjnej technologii z Politechniki do firm. Służyć temu celowi miała m.in. realizacja projektów pomocowych Unii Europejskiej, dotyczących szeroko pojętej innowacyjności, organizacja konferencji, seminariów i szkoleń.

Działania CIRiTT ukazujące współpracę z otoczeniem gospodarczym, szerzenie idei przedsiębiorczości dla prac rozwojowych wśród przedsiębiorców oraz w środowisku akademickim, przedstawiono w punkcie 1.4 wystąpienia. Politechnika, poprzez CIRiTT, w okresie objętym kontrolą współuczestniczyła w projektach, których beneficjentami były inne wielkopolskie instytucje naukowe, takich jak np.: „Open Code Transfer” (OCeT), „Studenckie Centrum Innowacji i Transferu Technologii” (SCiTT), inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

CIRiTT przygotowało raporty końcowe dla AIP, zawierające opinie o innowacyjności 23 ocenianych projektów biznesowych.

(dowód: akta kontroli str. 60-64, 67-68, 75, 120-125)

W przeprowadzone kontroli przez NIK ankiecie, instytucje wspierające przedsiębiorców (Polska Izba Gospodarcza, Eksporterów i Kooperacji), właściciele spółek spin-off oraz przedsiębiorcy, na których zlecenie przeprowadzono audyt technologiczny dobrze oceniali współpracę z CIRiTT. Przeprowadzone przez pracowników CIRiTT i pracowników naukowych Politechniki audyty technologiczne były pomocne m.in. w uzyskaniu pomocy finansowej z programu operacyjnego „Innowacyjna Gospodarka”, zmianie profilu działalności po otrzymaniu raportu opisującego innowacyjność przedsięwzięcia oraz pokazującego możliwość rozwoju, a także w wykazaniu słuszności realizacji produktów innowacyjnych. W opinii właściciela spółki spin-off współpraca z CIRiTT była efektywna i polegała na wsparciu organizacyjnym w zakresie doprowadzenia do możliwości dysponowania własnością intelektualną wytworzoną w ramach Politechniki przez nowo stworzoną firmę (konsultacje w zakresie możliwych ścieżek komercjalizacji, kompleksowa konsultacja prawnicza na etapie tworzenia spółki i konstruowania umowy licencyjnej, wycena wartości własności intelektualnej, której dotyczyła powyższa umowa licencyjna).

(dowód: akta kontroli str. 132-164)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zakres i efekty współpracy Politechniki z przedsiębiorcami i instytucjami wspierającymi przedsiębiorców na rzecz transferu technologii

3. Realizacja projektów finansowanych ze środków publicznych przeznaczonych na wspomaganie transferu technologii

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, Politechnika nie realizowała projektów finansowanych ze środków publicznych przeznaczonych bezpośrednio na wspomaganie transferu technologii.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Departament Wdrożeń i Innowacji w dniu 24 listopada 2010 r. ogłosiło konkurs zamknięty nr 1/POKL/4.2/2010 na dofinansowanie projektów w ramach Działania 4.2 Priorytet IV PO KL *Podniesienie świadomości pracowników B+R (badanie i rozwój) w zakresie wagi badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki oraz w zakresie znaczenia ochrony własności przemysłowej i intelektualnej dla transferu technologii*. W ogłoszeniu podano, że nabór wniosków będzie trwał do dnia 30 grudnia 2010 r. Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów wynosi 30.000.000 zł. W dniu 30 grudnia 2010 r. Politechnika złożyła wniosek w w/w konkursie na projekt *Podniesienie świadomości pracowników B+R w zakresie wagi badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki oraz w zakresie znaczenia ochrony własności przemysłowej i intelektualnej dla transferu technologii* na kwotę 553 420,00 zł. W dniu 2 czerwca 2011 r. Instytucja Pośrednicząca podjęła decyzję o unieważnieniu omawianego konkursu. W uzasadnieniu podano, że zaproponowane rozwiązanie wynika z faktu błędnego sformułowania w dokumentacjach konkursowych zapisów dotyczących kryteriów dostępu w stosunku do zapisów w Planie Działania na 2010 r. Unieważnienie w całości konkursu miało na celu uniknięcie ryzyka niekwalifikowania wydatków projektów, które zostałyby ocenione pozytywnie w trakcie oceny

merytorycznej i skierowane do dofinansowania, a także zapewnienie równego traktowania wszystkich wnioskodawców.

(dowód: akta kontroli str. 115)

Prorektor ds. nauki Politechniki w okresie objęty kontrolą oraz Dyrektor CIRiTT wyjaśnili, że:

- *W okresie objętym kontrolą, Politechnika Poznańska wspólnie z CIRiTT PP nie realizowała projektów przeznaczonych bezpośrednio na finansowanie działań dotyczących wspomagania transferu technologii. Od momentu rozpoczęcia funkcjonowania CIRiTT PP (tj. od stycznia 2010 roku), dostępność środków krajowych i międzynarodowych (unijnych) na tego typu działania była bardzo ograniczona. CIRiTT PP ubiegało się o pozyskanie tego typu środków w jednym z nielicznych konkursów ogłoszonych w 2010 roku, uzyskało nawet pozytywną ocenę formalną złożonego wniosku, niestety jednak konkurs został ostatecznie anulowany.*
- *W okresie objętym kontrolą, na Politechnice Poznańskiej bez udziału CIRiTT PP również nie były realizowane projekty przeznaczone bezpośrednio na finansowanie działań dotyczących wspomagania transferu technologii. Były natomiast realizowane, a w większości przypadków nadal jeszcze trwają, projekty, których rezultaty mogą zostać wykorzystane w dalszych etapach transferu technologii. Zalicza się do nich projekty realizowane w ramach:*

- *Inicjatyw, np. „Patent PLUS. Wsparcie patentowania wynalazków”,*
- *konkursów na projekty rozwojowe (w tym „InnoTech”), celowe i zamawiane,*
- *Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej, w tym np.:*
 - a) Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (np. Poddziałanie 1.1.1. – projekt pt.: „Foresight "Sieci Gospodarcze Wielkopolski")*
 - b) Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (np. Poddziałanie 4.2. – projekt pt.: „Kampania szkoleniowo-informacyjna kluczem do współpracy nauki z przemysłem”, „Staże i szkolenia drogą do komercjalizacji wiedzy”)*

Są to projekty, których celem nie jest wspieranie procesu transferu technologii, ale które są z tym procesem tematycznie związane, głównie ze względu na charakter rezultatów jakie przynoszą.

- *Politechnika Poznańska, poprzez CIRiTT PP, w okresie objętym kontrolą współuczestniczyła w projektach, których beneficjentami są inne wielkopolskie instytucje naukowe lub IOB (instytuty odpowiedzialnego biznesu), a które dotyczą bezpośrednio procesów związanych z transferem technologii. Można do nich zaliczyć projekty takie jak np.:*
 - *„Open Code Transfer” (OCeT),*
 - *„Studenckie Centrum Innowacji i Transferu Technologii” (SCITT),*
 - *inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.*
- *Jednocześnie, warto podkreślić, iż CIRiTT PP planuje ubiegać się o pozyskanie środków na finansowanie działań związanych z transferem technologii zarówno ze środków finansowych Unii Europejskiej w ramach Funduszy Strukturalnych przyznanych na lata 2014-2020, jak i innych środków dedykowanych centrom transferu technologii i podejmowanym przez nie działaniom.*

(dowód: akta kontroli str. 117-119)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵, wnosi o:

1. Dostosowanie Regulaminu ochrony i korzystania z własności intelektualnej w Politechnice Poznańskiej do wymogów art. 86c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.
2. Przygotowanie planu rzeczowo-finansowego CIRiTT oraz sprawozdania z wykonania budżetu CIRiTT zgodnie z Regulaminem Gospodarki Finansowej Politechniki.
3. Zapewnienie funkcjonowania Rady Naukowej Centrum zgodnie z postanowieniami regulaminu.
4. Opublikowanie na portalu CIRiTT wszystkich istotnych postanowień dotyczących zasad komercjalizacji osiągnięć naukowych.
5. Kontynuowanie działań mających na celu wdrażanie wyników badań naukowych do gospodarki.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 2 stycznia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Krzysztof Płoszewski
główny specjalista kontroli państwowej

z up. Krzysztof Matuszek
Wicedyrektor

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.